

Voorjaar 2014

67

Algemene Ledenvergadering op zaterdag 24 mei 2014

Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

Postadres:

E. de Boer-van Rijkstraat 36-I, 1065 GN Amsterdam

telefoon: 020.615.4557**Ledenadministratie:**

J. v. Lennepkade 109-D, 1054 ZJ Amsterdam

website: www.oeverlanden.nl**e-mail:** bestuur@oeverlanden.nl

De Oeverlanden liggen aan de noordkant van de Nieuwe Meer, ten zuiden van de snelweg A4. Bijna dertig jaar geleden heeft een actiegroep dit unieke natuurgebied behoord voor 'stadsontwikkeling'. De vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!) is ontstaan uit de oorspronkelijke actiegroep. Het gebied valt onder stadsdeel Nieuw-West en wordt in samenwerking hiermee onderhouden door beheervrijwilligers van de VDOB!, die het op traditioneel-ecologische wijze beheren.

Het centrum van de vereniging is het depot, vanwaaruit de beheervrijwilligers werken; het Natuur- en Milieu Educatiecentrum (NME) De Waterkant, waar de excursies starten; de jeugdnatuurclub Biobende haar activiteiten houdt; en Stichting Veldstudie natuureducatie aan schooljeugd geeft. Het depot is gelegen aan het begin van het Anton Schleperspad, plm. 75 meter vanaf de Riekerweg.

U kunt het NME bezoeken tijdens excursies en doorgaans op dinsdag en woensdag tussen 10.00 en 16.00 uur terwijl de beheervrijwilligers er zijn, evenals soms op zondag. Telefoon op het depot: 020.669.1963

De *Oever* verschijnt twee maal per jaar. Daarnaast komt circa zes maal per jaar een digitale Nieuwsbrief uit, met informatie over actuele ontwikkelingen. U kunt deze nieuwsbrief ontvangen door uw e-mailadres door te geven. Op de website, en in huis-aan-huisbladen worden onze excursies gepubliceerd.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven per post; via de website; per e-mail; en door minimaal € 10,- te storten op bankrekening NL47 INGB 0004 0688 09 o.v.v. "Nieuw lid" en uw naam en adres.

Aan dit nummer werkten mee: Ria Beerlage, Hans Bootsma, Rein Cremer, Sonja Hoekmeijer, Nico Jansen, Gerard Molewijk, Tello Neckheim, Liesbeth Stricker, Egbert Tellegen, Daphne de Wijs.

Bestuur en medewerkers

Liesbeth Stricker, voorzitter

Daphne de Wijs, vice-voorzitter

Ria Beerlage, penningmeester/ledenadministratie

Nico Jansen, Tello Neckheim, bestuursleden

JanKees van Dijk, publiciteit. Tel: 020.617.1915

(tussen 20.00 en 9.00 uur)

Ben Bolscher, webmaster

Redactiemedewerker: **vacature**

Rein Cremer, beheervrijwilligers. Tel: 020.693.4480

Sonja Hoekmeijer, jeugdnatuurclub Biobende

natuurclub@oeverlanden.nl

Stichting Veldstudie: coördinator natuureducatie David

Geurds. Tel: 034.734.2085 natuureducatie@oeverlanden.nl**In dit nummer:****2** Colofon / Cri de coeur JanKees**3** Agenda ALV 2013 / Oproep**4, 5** Notulen ALV 2013**6** Column / Jubileumboek**7, 8** Jaarverslag bestuur 2013-2014**9, 10** Jaarverslag beheervrijwilligers**11** Jaarverslag Biobende en PR**12** Column / Excursies**13** Bijzondere voorjaarsplanten**14, 15** Japanse duizendknoop**16** Ontdekkersvreugde**Bijlage:** Jaarrekening 2013 en begroting 2014Voorpagina: Zicht op de Nieuwe Meer, *Liesbeth Stricker***Druk:** De Appelbloesem Pers, Amsterdam, oplage: 1100**Cri de coeur van JanKees**

Jammer genoeg heb ik weinig te vertellen. Helaas kreeg ik van de burens, Ons Buiten, geen uitnodiging voor Tuinkunst en Fancy Fair. Jammer. Ook jammer dat onze excursies géén aandacht meer hebben: bij de laatste excursie Mossen en korstmossen kwamen slechts twee personen. De excursieleider Willem Colenbrander deed de woensdag ervoor al onderzoek op de Oeverlanden en spendeerde hier zijn tijd aan. Hij liet mij weten hiervoor niet meer terug te komen.

In de *Oever* van vorig voorjaar plaatste ik een oproep: of iemand ideeën heeft om mij te helpen meer mensen bij de excursies te krijgen. Van de bijna 900 leden geen enkele reactie.

In januari kreeg ik een uitnodiging van de Groene As, van de provincie Noord-Holland. We maakten een boottocht op de Westeinderplassen bij Aalsmeer met als onderwerp Ecologische oever langs de Ringvaart; meervallen en waterkwaliteit. De lezingen aan bord waren erg interessant. Verder bezocht ik in april nog de ALV van de Vrienden van de Sloterplas. Ik hoop dat dit jaar meer mensen naar onze excursies komen. Tot de ALV.

JanKees van Dijk, pr- en educatiemedewerker

Algemene Ledenvergadering 2014

Hierbij nodigen wij u uit voor onze Algemene Ledenvergadering, die gehouden zal worden op zaterdag 24 mei 2014. Na de vergadering en een korte pauze zal Hans Bootsma foto's tonen van bloemen en planten in de Oeverlanden door de verschillende jaargetijden heen. Daarna wordt de middag afgesloten met een drankje en een hapje.

Datum: 24 mei 2014

Plaats: NME-centrum De Waterkant, Anton Schleperspad (in de Oeverlanden)

Tijd: Vergadering: 14.00-15.00 uur

Presentatie: 15.15-16.15 uur

- Agenda:**
1. Opening en vaststellen agenda
 2. Bestuursmededelingen
 3. Ingekomen stukken
 4. Verslag ALV 25 mei 2013
 5. ANBI-status vereniging
 6. Jaarverslag Bestuur
 7. Jaarverslag Beheervrijwilligers
 8. Jaarverslag Natuurclub
 9. Jaarverslag Publiciteit
 10. Bespreking jaarcijfers 2013
 11. Verslag kascommissie
 12. Begroting 2014
 13. Benoeming nieuwe kascommissie
 14. Verkiezing bestuursleden

Volgens de statuten treden bestuursleden na drie jaar af en kunnen ze zich weer herkiesbaar stellen. Reglementair treden Daphne de Wijs, Ria Beerlage en Nico Jansen af als bestuursleden maar zijn ook weer herkiesbaar. De overige bestuursleden hebben aangegeven er nog zeker een jaar als bestuurslid aan toe te willen voegen. De statuten geven aan dat de leden de bestuursleden kiezen en dat de bestuursleden vanuit hun midden de voorzitter, secretaris en penningmeester kiezen. Ria Beerlage heeft aangegeven dat de werkzaamheden voor de ledenadministratie en het penningmeesterschap nu teveel voor haar zijn en dat ze daarom aan het eind van dit jaar haar penningmeesterschap wil opgeven. Wij zijn dan ook op zoek naar een nieuw lid voor het bestuur die daarbij het penningmeesterschap op zich wil nemen.

15. Jubileum van de vereniging.
16. Afsluiting en herinneringsbank voor Chris Arntzen inwijden.

Vrijwillig maar niet vrijblijvend

Vrijwilliger/s gezocht: zo had dit ook kunnen heten. Onze vereniging zou graag iemand erbij hebben ter ondersteuning van redactionele werkzaamheden: zowel bij het schrijven als het produceren van het blad. Daarnaast zoeken wij iemand met secretariële en boekhoudkundige ervaring. Het betreft onder andere het bijhouden van het ledenbestand en/of het boeken van de inkomsten en uitgaven van de vereniging.

U geniet van de natuur en wilt daarbij werken in een kleine vrijwilligersorganisatie. Wij vragen u om plm om de zes weken de bestuursvergadering bij te wonen en uiteraard bent u bekend met de pc. De *Oever* verschijnt twee maal per jaar. Daarnaast krijgen de leden met een e-mailadres af en toe een digitale nieuwsbrief. Als de middelen het toelaten verschijnt er eind van dit jaar weer een jaarkalender. Onkosten worden vergoed.

Wilt u reageren per brief naar het verenigingsadres of per e-mail naar bestuur@oeverlanden.nl?

Notulen Algemene Leden Vergadering 2013

Aanwezig bestuur:

Liesbeth Stricker, Nico Jansen, Daphne de Wijs,
Tello Neckheim en Ria Beerlage.

Overige aanwezigen: 24

Afmelding: JanKees van Dijk.

Opening en vaststellen agenda

Liesbeth Stricker opent om ongeveer 14.00, uur als voorzitter ad interim, de vergadering en de agenda wordt vastgesteld.

Bestuursmededelingen

Liesbeth maakt excuses aan de vergadering voor de late verzending van de *Oever*. De redenen zijn dat de drukker ziek is - en desondanks toch nog veel werk heeft verzet - en het vele werk om de *Oever* te maken zonder vaste coördinator.

Ingekomen stukken

Een brief van de gemeente Amsterdam om de vereniging te informeren over de werkzaamheden aan de berm van de Oude Haagseweg waarbij er rekening gehouden wordt met de daar aanwezige bijzondere flora en de verbetering van de ecodoorgang. Er zou een tweede ecodoorgang gerealiseerd worden. Het is opmerkelijk dat we zo goed geïnformeerd worden!

Een e-mail van Corry Arink met het advies om subsidie aan te vragen bij Europa.

Verslag ALV 25 mei 2012

N.a.v. het helofytenfilter: Rein Cremer laat nogmaals weten dat de aanleg van zo'n filter niet tot de core business van de vereniging hoort; dat is namelijk het verbeteren van de natuur en niet het schoonmaken van vervuild water. Dienovereenkomstig moet er niet meer dan het door de Natuurprijs geoordeelde geld in gestoken worden. Hier sluit een aanwezig lid zich bij aan. Prioriteit heeft inventarisatieonderzoek door specialisten. Daar is niemand op tegen, de verwezenlijking is echter lastig. Er dreigt een herhaling van zetten tussen Rein en bestuur, dus Liesbeth grijpt in. Er komt een afspraak tussen bestuur en Rein om in alle rust de standpunten toe te lichten en zorgvuldig alle voors en tegens af te wegen.

Dick van der Horst vraagt of de vereniging al een ANBI-status heeft aangevraagd. Daar is het bestuur mee bezig. Het vergt veel werk door uitgebreide formulieren.

Jaarverslag bestuur

Rein vraagt opheldering over een tegenstelling in het verslag over de beheerstichting.

Nico Jansen: Doel is om het beheer veilig te stellen en in eigen hand te houden, onder andere met het oog op de op handen zijnde verandering in de bestuurslagen. Het bestuur houdt een vinger aan de

pols bij het Amsterdamse Bos, waar de Noordelijke Oeverlanden waarschijnlijk bestuurlijk onder gaan vallen. Contactpersoon is Jan Heeren die in principe niet onsympathiek staat tegenover een eigen beheerstichting op de Noordelijke Oeverlanden. Meer is niet duidelijk. Het bestuur maakt momenteel geen haast met het oprichten van een dergelijke stichting.

Gerard Molewijk vraagt zich af of een beheerstichting niet het gevaar in zich draagt een orgaan op zich zelf te worden. Nico geeft aan dat de statuten worden afgestemd op die van de vereniging en bepalen wat wel en niet kan.

Essay van stadsdeel Nieuw-West over de Oeverlanden. Rein vindt dat het bestuur te lauw gereageerd heeft op dit slechte stuk

Tello laat weten dat het bestuur het essay niet zo serieus heeft genomen omdat het weinig status heeft. Rein bevestigt dat er veel algemeenheden in staan maar ook duidelijke richtlijnen, bijvoorbeeld over de toegang, die zijns inziens onwenselijk zijn. Gerard Molewijk heeft in de raadsvergadering tegen de intenties van het Essay gestemd en laat weten dat het wel degelijk is gebruikt als invoerdocument voor het nieuw op te stellen bestemmingsplan. Het bestuur heeft een kritische zienswijze ingediend op het nieuwe concept-bestemmingsplan. En heeft eveneens kritisch gereageerd op parkeren in het weilandje.

David Geurds geeft aan dat er vrijwel geen informatie over Stichting Veldstudie te vinden is in het verslag. David vindt het belangrijk te laten zien dat de stichting veel leerlingen van basisscholen lesgeeft. David heeft contact met Tello over het verbeteren van de tekst op de Oeverlanden website.

Excursies

Nico geeft aan dat er weinig belangstelling is voor excursies en vindt dat jammer. Rein vraagt zich af wat het bestuur gedaan heeft om de publiciteit te zoeken. Het bestuur geeft aan dat ze actiever zijn geweest om de excursies te publiceren. Geert Huizema adviseert om Radio Noord-Holland te benaderen. Hans Bootsma tipt dat er ook in het blaadje van Woonboten Zuid gepubliceerd kan worden. Het bestuur zal voorzitter Roland Postma daarover benaderen. Met bovengenoemde wijzigingen wordt het verslag goedgekeurd.

Jaarverslag beheervrijwilligers

Er wordt opgemerkt dat het een prettig te lezen verslag is. JanKees zou de genoemde vos hebben gezien en Rein meldt dat er drie betrouwbare meldingen zijn uit het gebied.

Er zijn sporen gevonden in de sneeuw in het Jaagpadbos. Waarschijnlijk betreft het een zwervende rekel. De oorzaak van de teruggang van het aantal broedparen nachtegalen is onduidelijk, het aantal is in de laatste jaren wel stabiel, tussen de drie en vijf broedparen per jaar. Het verslag wordt goedgekeurd.

Jaarverslag Natuurclub

Sonja Hoekmeijer is aanwezig om vragen over het verslag te beantwoorden. Sonja heeft op dit moment een goede steun aan Judith Appel. Verslag wordt goedgekeurd.

Jaarverslag Publiciteit

Geen vragen, verslag wordt goedgekeurd.

Bespreking Jaarcijfers 2012

Joost vraagt zich af hoe het komt dat het bedrag van inkomsten en uitgaven precies hetzelfde is. Ria legt uit dat dit zo hoort waarbij het verschil dan schuld is of restant.

Rein merkt op dat er staat dat we de broekriem moeten aanhalen, hoe doen we dat? Ria licht toe dat we de laatste jaren interen op ons eigen vermogen. Ze heeft daarom de begroting op vrijwel alle uitgaven aangepast naar beneden. Doordat eenmalig geld binnen kwam door teruggave van de proceskosten koudewinning Nieuwe Meer is het uiteindelijke bedrag enigszins vertekend. Het lidmaatschap wordt verhoogd naar minimaal 10 euro.

Dick merkt op dat er geen acceptgiro bij de *Oever* zat. Ria geeft aan dat ze deze keer de acceptgiro apart heeft verstuurd, omdat lang niet iedereen de *Oever* uitpakt en helemaal leest.

Wat wordt verstaan onder 'reiskosten en verzorging'? Dat heeft betrekking op de reiskosten van de beheervrijwilligers. Zij krijgen dit naast hun uurvergoeding van € 0,85. 'Verzorging' is een kostenpost voor bijvoorbeeld drank en eten tijdens vergaderingen, Soep en Zopie, etc.

Verslag kascommissie

Menno Vermeulen (1e jaar) heeft met Frits Hermans (2e jaar) de financiële stukken gecontroleerd bij Ria thuis en dat zag er goed uit. De kascommissie adviseert de leden het bestuur decharge te verlenen.

Begroting 2013

Ria geeft aan dat de begroting op vrijwel alle posten verlaagd is. Rein vraagt wat er voor sponsors zijn. De Triodos bank stuurt altijd een klein bedragje maar het woord sponsors' is een beetje ongelukkig gekozen, het zijn vooral leden, die af en toe een flinke financiële bijdrage geven. Misschien moeten we overwegen (verantwoorde) advertenties op te nemen. Sponsors kunnen 900 leden bereiken, dat is niet niks! Er moet wel wat tegenover staan voor de sponsors', zoals vermelding op de website. Rein merkt op dat kantoorpersoneel van

omliggende bedrijven regelmatig de Oeverlanden bezoekt, via hen kan gevraagd worden om de Oeverlanden te steunen. Er wordt gesproken over het plaatsen van een oproepbord: Wie wil ons sponsoren?, flyers en benadering van bedrijven in de Zuidas. Dit vergt een behoorlijke tijdsinvestering! Gegadigden voor Sponsorgroepje?

Benoeming nieuwe kascommissie

Menno Vermeulen zal de kascommissie voor het 2e jaar doen. Dick van der Horst stelt zich beschikbaar als 2e lid van de kascommissie. Menno krijgt een presentje voor zijn werkzaamheden.

Verkiezing bestuursleden

De vergadering gaat akkoord met de herbenoeming van bestuurslid Tello Neckheim. Liesbeth Stricker laat weten haar ad interim functie als voorzitter te willen omzetten naar voorzitter. De vergadering heeft geen bezwaar. Officieel wordt de voorzitter door het bestuur voorgedragen en gekozen maar het bestuur wenst de ledenvergadering ook een stem te geven in deze. Liesbeth krijgt bloemen en Tello een presentje voor al het werk dat hij in zijn functie verzet heeft.

Rondvraag en sluiting

Ronald Nesenberend schenkt ter nagedachtenis aan Chris een opgezette aalscholver. Ronald heeft deze Aalscholver zelf gevonden en laten opzetten. De Aalscholver wordt in een kast op de eerste verdieping geplaatst zodat kinderen en andere belangstellenden de vogel goed kunnen bewonderen. Ria vertelt dat de as van Chris is verstrooid in de Oeverlanden en dat we blij zijn dat Chris op deze manier (door Ronald) nog even in de belangstelling wordt gezet.

Hans Bootsma merkt op dat het Henk Gerritsenpad nog steeds niet officieel is. Liesbeth zal navragen hoe het staat met de behandeling van onze aanvraag.

De vergadering wordt ongeveer 15.30 uur gesloten. Rein Cremer geeft een korte excursie over het op naam brengen van planten rond De Waterkant.

Daphne de Wijs

De VDOB! moet blijven

U weet natuurlijk dat de stadsdelen zijn blijven bestaan, maar dat de stadsdeelraden op 19 maart door zogeheten bestuurscommissies zijn vervangen. Hoewel de verkiezingen daarvoor bijna net zo georganiseerd waren als die voor de deelraden, is de situatie toch heel anders geworden. En dan doel ik niet alleen op de uiterlijke vormen: van 29 naar 15 zetels, van dualisme (de leden van het dagelijks bestuur zitten niet in de raad en stemmen niet mee over hun eigen voorstellen) naar monisme (de leden van het dagelijks bestuur maken ook deel uit van de bestuurscommissie en stemmen wel mee over hun eigen voorstellen), veel ambtenaren zijn naar stedelijke diensten overgeplaatst, enzovoort.

Het gaat mij vooral om wat bewoners hiervan zullen kunnen merken. Bestuurscommissies hebben veel minder bevoegdheden dan de stadsdeelraden en kunnen bijvoorbeeld geen bestemmingsplannen meer vaststellen. Dat gebeurt nu door de gemeenteraad. Bestuurscommissies doen nog wel het voorbereidende werk en kunnen dan op het stadhuis een advies

deponeren. Het geven van toestemming om eventueel van een bestemmingsplan af te wijken, gebeurt nu ook op het stadhuis. In algemene zin wordt het beleid voortaan door het gemeentebestuur vastgesteld.

Voor de Oeverlanden kan dit betekenen dat er meer dan nu besluiten kunnen worden genomen door politici die vrij weinig kennis over de Oeverlanden bezitten en die weinig van de historie en het unieke karakter ervan weten. Dit hoeft uiteraard niet te betekenen dat het gebied meteen gevaar loopt, maar het is een punt van zorg. Er zal waarschijnlijk vaker op het stadhuis moeten worden ingesproken of overlegd. Dit betekent extra werk. Tijdens algemene ledenvergaderingen van de VDOB! stelt de voorzitter wel de vraag aan de orde of de leden het nuttig vinden dat de vereniging blijft bestaan of dat zij door behaalde successen inmiddels zou kunnen worden opgeheven.

Die vraag is voor de komende jaren zinloos geworden. We wisten al zeker dat de Oeverlanden moeten blijven; we weten nu ook zeker dat dit eveneens voor de VDOB! geldt.

Gerard Molewijk

Jubileumboek van Vereniging De Oeverlanden Blijven!

De vereniging bestaat dit jaar 30 jaar. Tijdens ons 25-jarig jubileum hebben we een dag in de Oeverlanden gehouden en hebben we een dikke Oever uitgebracht met veel historische verhalen van het gebied en zijn omgeving.

Dit jaar richten we ons puur op de planten en dieren. We proberen alle aanwezige planten en dieren in een boekvorm te beschrijven: van de grote groepen planten of dieren worden alleen bijzondere soorten benoemd. De volledige lijsten komen dan beschikbaar via onze website. Op deze manier willen we de rijke biodiversiteit van onze Oeverlanden presenteren, in de hoop dat dit ook een factor is waar beleidsmakers rekening mee houden.

Het is een hele opgave om al de aanwezige planten en dieren te beschrijven, maar we doen dan ook geen poging volledig te zijn. Niet alle diergroepen in de Oeverlanden zijn onderzocht, er ligt nog een hoop werk op ons te wachten. Toch komen we een heel eind en we kunnen prachtige foto's van de meest voorkomende soorten presenteren. We hebben dit jaar een bankje 'onthuld', dat door Nico en Tello is gemaakt ter nagedachtenis aan Chris Arntzen en zijn echtgenote Chrisje.

De feestelijke jubileummiddag wordt gehouden op zaterdag 25 oktober, de dag wordt ook nog aangekondigd in onze digitale Nieuwsbrief. Tot ziens in de Oeverlanden!

Tello Neckheim

In het najaar zullen we een dag in de Oeverlanden houden waarbij we het boek willen presenteren. Helaas hebben we tot nu toe nog onvoldoende middelen tot onze beschikking. De diverse sponsoring en subsidieaanvragen hebben nog geen resultaat gehad. We hopen dat het nog gaat lukken maar de tijd is krap. Wij vragen daarom aan onze leden een extra bijdrage (crowdfunding) zodat we ons jubileumboek op tijd kunnen laten maken. Als we de financiering rond hebben, krijgen onze leden het boek gratis.

Jaarverslag van het bestuur 2013-2014

Deze Algemene Ledenvergadering (ALV) presenteert het bestuur de werkzaamheden en activiteiten van de afgelopen periode. In dit verslag en de overige verslagen in deze Oever proberen wij de leden en onze subsidiënten te rapporteren over onze activiteiten in het afgelopen jaar en ook inzage te geven in onze plannen voor het komende jaar.

Algemene Leden Vergadering (ALV)

De ALV 2013 vond plaats op zaterdag 25 mei. Het verslag van deze vergadering van de hand van Daphne de Wijs is opgenomen in deze *Oever*. In de zittingsperiode 2013-2014 hadden de volgende leden zitting in het bestuur:

- 1 Liesbeth Stricker, voorzitter
- 2 Daphne de Wijs, vice-voorzitter
- 3 Ria Beerlage, penningmeester, ledenadministratie
- 4 Tello Neckheim
- 5 Nico Jansen

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergadert eenmaal per zes-acht weken. Afhankelijk van het jaargetijde vinden deze vergaderingen in de Waterkant of bij een van de bestuursleden thuis plaats. Naast deze bestuursvergaderingen komt het bestuur een tweetal keer per jaar bijeen om de *Oever* verzendklaar te maken.

Bestuursleden hebben daarnaast enkele informatie- en inspraakavonden van de stadsdeelraad bezocht als daar onderwerpen aan de orde komen die de Oeverlanden aangaan. JanKees van Dijk woont uit hoofde van zijn PR-functie de bestuursvergaderingen bij en onze webmaster Ben Bolscher woont incidenteel de vergaderingen bij.

Financiën

In 2013 heeft de gemeenteraad van Amsterdam een nieuwe subsidieverordening vastgesteld die voor alle stadsdelen is gaan gelden. Aan de hand van de nieuwe regels heeft het stadsdeel Nieuw-West weer een nieuwe verordening opgesteld met daarbij ook nieuwe aanvraagformulieren. Die nieuwe formulieren lieten lang op zich wachten waardoor de dead line voor het aanvragen van de subsidie tweemaal werd verschoven.

De snelheid van het uitkeren van de subsidie heeft er gelukkig niet onder geleden want aan het begin van dit jaar is de subsidie voor 2014 op onze rekening gestort. Ria Beerlage heeft het afgelopen jaar weer gewaakt over onze financiën. In deze *Oever* zijn de jaarstukken 2013 en de begroting 2014 gepresenteerd. Wel heeft Ria aangegeven het penningmeesterschap aan het eind van dit kalenderjaar op te geven. Wij zijn dan ook op zoek naar een vrijwilliger die bereid en in staat is onze financiën te gaan beheren. Een boekhoudkundige opleiding is niet vereist maar wel vragen we enige ervaring met het penningmeesterschap.

Redactie Oever

In het vorige jaarverslag heeft u kunnen lezen dat wij op zoek zijn naar een nieuwe redacteur. Helaas hebben wij nog steeds geen geschikte redacteur kunnen vinden. Dit en de hoge kosten van de kalender van 2013 hebben ons gedwongen te besluiten voor 2014 geen kalender uit te brengen. Op dit besluit kregen wij meerdere berichten van teleurgestelde leden, waarop Nico Jansen heeft besloten een te downloaden kalender met foto's op de website te plaatsen. Hans Bootsma heeft een fraai excursieoverzicht gemaakt dat de leden ook kunnen downloaden.

Natuurclub

De natuurclub de Biobende is erg succesvol. De mond-tot-mondreclame werkt heel goed en dus is de natuurclub heel goed bezet. Afgelopen jaar is de club onder leiding van Sonja Hoekmeijer en Judith Appel op acht zaterdagen bijeengekomen. Een verslag van de activiteiten van deze club is te lezen verder in deze *Oever*.

Beheervrijwilligers

Rein en Carla en hun medewerkers hebben het afgelopen jaar weer veel en nuttig werk verricht in de Oeverlanden. Wat ze voor werkzaamheden hebben verricht en wat ze hebben beleefd is te lezen in het jaarverslag geschreven door Rein Cremer.

Het Amsterdamse Bos en de Oeverlanden

Begin 2015 moet de noordelijke beheergrens van het Amsterdamse Bos zijn verschoven naar de A4. Begin 2013 is er regelmatig contact geweest met de projectleider, maar sinds de laatste maanden van 2013 is het een beetje stil geworden. Wij rekenen er nog steeds op dat het beheer van de noordelijke Oeverlanden vanaf 2015 ook vanuit het bestaande depot zal blijven plaatsvinden.

Bestemmingsplan Oeverlanden Nieuwe Meer

Op 26 juni 2013 is het bestemmingsplan Nieuwe Meer e.o. door de stadsdeelraad van Nieuw-West vastgesteld. In april daaraan voorafgaand heeft de vereniging haar zienswijzen op dit plan ingediend. In het plan is onder andere de vestiging van een restaurant op de plek waar

voorheen de tijdelijke McDonald's stond, opgenomen. De rode reclamemast, als overblijfsel van McDonald's mag op verzoek van La Place, die zich er wil vestigen, helaas blijven staan. Wel is op ons verzoek de ontsluiting van dit terrein via de Anderlechtlaan uit het plan gehaald. Dit betekent dat de ontsluiting via de Oude Haagseweg, een veiliger optie voor het langzame verkeer, weer bespreekbaar is. Wij zullen de uitwerking van het bestemmingsplan kritisch blijven volgen.

Excursies

In 2013 heeft de vereniging 15 excursies gehouden. Ook het afgelopen jaar bleek weer dat meerdere van deze excursies slecht worden bezocht. Ook publicatie in buurtbladen levert niet voldoende respons op. Misschien moeten wij eens nadenken over een nieuwsbrief die 1x per kwartaal naar de leden wordt gestuurd met daarin vermelding van de excursies voor de komende paar maanden.

De landelijke natuurwerkdag op de eerste zaterdag van november is ook in 2013 door Carla en Rein gecoördineerd. In twee groepen zijn de vrijwilligers het gebied in gegaan om te werken. Na de storm van de week ervoor was er voldoende te doen zoals het takkenvrij maken van fiets- en wandelpaden. Het werk werd onderbroken door een gezamenlijke lunch waar zo'n twintig personen aan deelnamen.

ANBI-status

Op verzoek van een aantal leden heeft de vereniging getracht de ANBI-status te verkrijgen. Dit bleek geen eenvoudige klus. Nadat wij op verzoek van de belastingdienst jaarstukken, statuten, uittreksel van KvK en excursieprogramma hadden opgestuurd kregen we bericht dat er ook nog een beleidsplan diende te komen. Nu hebben wij dat niet maar daar nam men geen genoegen mee. Dus hebben we een eenvoudig beleidsplan in elkaar gewrocht dat niet strijdig is met onze beginselen vermeld in de statuten. Maar ook dat bleek weer niet voldoende want vervolgens werd ons gemeld dat de vereniging zes weken de tijd kreeg om de statuten te wijzigen anders werd het verzoek afgewezen. De wijziging hield in dat de vereniging bij opheffing een eventueel batig saldo dient toe te kennen aan een vereniging of instelling met een ANBI-status. Daar in onze statuten staat vermeld dat de leden een wijziging van de statuten dienen goed te keuren en er ook hoge notariskosten aan zijn verbonden heeft het bestuur besloten dit punt weer op de agenda van de ALV van 2014 te plaatsen.

Waterkwaliteit Nieuwe Meer

Volgens de Kader Richtlijn Water moet er binnen enkele jaren een plan zijn van de waterbeheerder van het Nieuwe Meer, het hoogheemraadschap Rijnland, om te komen tot gezond water dat de functie 'natuur' ten volle kan vervullen. Het Nieuwe Meer kent nog steeds te hoge gehalten van stikstof en fosfaat. In april heeft Rijnland een

avond belegd waarin uiteen werd gezet hoe de plannen vorm te geven. De vereniging heeft bij monde van Nico Jansen een aantal suggesties geleverd om door middel van meer oeverbegroeiing de reeds bestaande tendens van afnemende fosfaatgehalten te versterken.

Het idee is om aan de noordoever, vanaf ons depot tot aan het landhoofd een vooroever van structureel rijk graniet aan te brengen, zo'n tien meter uit de bestaande oeverlijn, waarachter luw water en veengrond komt, deels droog en deels nat. Het graniet dient tevens als substraat voor schelpen, driehoeksmossel, quaggamossel en korfmossel, die door filtering het water kunnen reinigen. De holten tussen de stenen komen ook andere dieren ten goede. De oeverplanten die achter de vooroever kunnen groeien, riet, biezen, etc. bieden een biotoop aan bacteriën in de holle wortels. Deze bacteriën kunnen ook de schadelijke voedingsstoffen in het water omzetten tot onschadelijke bestanddelen. Het vergt wel afwerking van de bestaande oever ter plekke, die nu veelal bestaat uit zeer grof betonafval waar eigenlijk geen planten kunnen groeien. Het idee werd welwillend ontvangen door de ambtenaren van Rijnland. We hopen hierbij op (financiële) ondersteuning van de gemeente Amsterdam, die ons inziens ten minste nog een morele schuld heeft aan het Nieuwe Meer, waar ze veel heeft uit gehaald, maar nooit iets heeft gedaan aan probleemoplossing.

Nieuwjaarsbijeenkomst

Onze jaarlijkse Soep & Zopie in februari is het afgelopen seizoen voor het eerst gecombineerd met de excursie 'Speuren naar sporen'. De warme winter van 2013-2014 zorgde er echter voor dat er van het zoeken naar sporen in de sneeuw niets terecht kwam. Maar Rein wist er toch een leuke en interessante excursie van te maken.

De opkomst bij de Soep & Zopie viel dit jaar tegen. Dat zal mede zijn oorzaak hebben in het niet verschijnen van de jaarkalender. Het zoeken naar informatie op de website van de vereniging lijkt nog onvoldoende te leven bij de leden.

Bestuursactiviteiten 2014-2015

Dit jaar zijn bestuurscommissies in de stadsdelen geïnstalleerd. Deze commissies hebben minder bevoegdheden dan de vroegere stadsdelen. Het beleid wordt door de gemeenteraad gemaakt en vastgesteld en de commissies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Wat dit precies voor ons als vereniging betekent is nog niet duidelijk maar we onderhouden contact met zowel de ambtenaren als de politiek. Dit jaar is een belangrijk jaar want de vereniging bestaat 30 jaar. Er is besloten aan het eind van het jaar een boek uit te geven met een beschrijving van de flora en de fauna in de Oeverlanden. Tello Neckheim, Daphne de Wijs en Ruud Jansen vormen de redactie die samen met een aantal deskundigen de inhoud van het boek gaan verzorgen.

Liesbeth Stricker

Het jaar van de vallende bomen

Jaarverslag beheervrijwilligers over 2013

Het wordt in dit jaarlijkse verslag wellicht bijna tot vervelens toe herhaald: veel van ons beheerwerk is herhaling van het jaar daarvoor, en het jaar daarvoor, et cetera. We volgen de seizoenen, en elk seizoen kent zo z'n eigen typische werkzaamheden. In de winter is daar bijvoorbeeld het bosrandbeheer, het knotten van wilgen, het terugzetten van wilgenopslag in de rietlanden, kortom het houtwerk. Zomer en herfst zijn de maaiseizoenen. En de lente, ook het broedseizoen, is vooral de periode van het onderhoud van de beschoeiingen, het onderhoud van paden en dergelijke. De eeuwige herhaling van steeds hetzelfde, lijkt het wel. Maar gelukkig is er ook de ontwikkeling die de vegetatie zelfstandig doormaakt, wat ook leidt tot aanpassing van onze routine. Daarnaast experimenteren we ook, om die routine te doorbreken, en natuurlijk uit nieuwsgierigheid.

Vallende bomen (of: het jaar van ...)

Gelukkig wordt zo nu en dan bovenbeschreven routine doorbroken door het ingrijpen van een hogere macht, de natuur. Eind oktober raasde een zware storm over Nederland, die ook De Oeverlanden niet onberoerd liet. Een zelden vertoond aantal bomen, vooral wilgen, is tegen de vlakte gegaan; niet zo vreemd overigens, veel van die wilgen waren toch al flink op leeftijd. Sommigen zullen het een ravage noemen, maar anderen, zoals wij, genieten er toch vooral van. Machtig mooi, dat natuurgeweld. Het hoort bij de natuur. Bovendien is het niet slecht voor de biodiversiteit. Omgevallen bomen geven planten uit de ondergroei weer meer kansen. Daarnaast geven stervende of dode bomen meer kansen aan groepen als schimmels, slijmzwammen en mossen, zoals er ook insecten zijn wier larven in zulk hout leven. (wat is gevallen, is gevallen; en het blijft liggen waar het ligt; dit lijkt warempel wel een gedicht). Ik zou zeggen: doe ons maar vaker zo'n storm.

Geelsprietdikkopje en andere vlinders

In *Oever* nr. 66 werd al melding gemaakt van een waarneming van het geelsprietdikkopje. Heel bijzonder, want hoewel het lang geleden in de Oeverlanden wel werd gezien, was dat al jaren niet meer zo, en werd het in heel Noord-Holland al tijden niet meer gesignaleerd. Nu is het wel een lastige soort, die maar met moeite valt te onderscheiden van het veel algemenere zwartsprietdikkopje. Het belangrijkste verschil is dat de ene een zwart vlekje, en de ander een geel vlekje heeft aan de onderkant van de spriet. Om dat goed te kunnen zien moet je, als ze al stil blijven zitten, liggend op de grond, er met de neus bovenop zitten. Ja, je moet er wat voor over hebben. Voor de andere vlinders geldt hetzelfde als de afgelopen jaren. De zeer algemene soorten, de

witjes en de zandoogjes, deden het ook in 2013 weer prima. Dat geldt ook voor de wat minder algemene, al zijn er altijd wel wat natuurlijke fluctuaties. Zo deden de citroenvlinder, het icarusblauwtje en de kleine vos het naar verhouding goed. Blijven over de zeldzame soorten, zoals bijvoorbeeld het hooibeestje en het boomblauwtje. Soms worden er enkele waargenomen, soms niet, en dat is al jaren zo. Het oranjetipje werd overigens voor het derde opeenvolgende jaar gezien, zij het slechts 1 exemplaar. Opvallend waren in 2013 ook de doorgaans zeer zeldzame dwaalgasten, te weten de distelvlinder en de oranje luzernevlinder. Van beide werden enkele exemplaren gezien.

Nachtegalen en fazanten

Wanneer we, zoals te doen gebruikelijk, de SOVON-criteria volgen voor het vaststellen van het aantal nachtegalerterritoria, dan komen we op 5 zekere territoria, en 1 a 2 onzekere. Net als vorig jaar. Het lijkt erop dat de afnemende trend zich niet doorzet. Desondanks zullen we gericht beheer blijven voeren om de "broedgebieden" zo aantrekkelijk mogelijk te houden. Met de fazant gaat het overigens juist steeds minder goed. Tien jaar geleden hoorde of zag je er bijna elke week wel eentje, en werden ook altijd diverse vrouwtjes met jongen waargenomen. In 2013 werden, althans door ons, slechts drie gesignaleerd, waaronder geen jongen. We vrezen het ergste.

Sporen in de sneeuw

In 2013 lag er gelukkig weer eens een lange tijd sneeuw. De pootafdrukken van dieren stellen je dan in de gelegenheid waarnemingen te doen die je anders niet

doet. Zo bleek dat er op het depot, onze uitvalsbasis, in een grote takkenril een hermelijn huist. En op verschillende plekken in het gebied werden sporen van een wezel gevonden. Ook werden op ver van elkaar gelegen plaatsen de loopsporen van een vos

gevonden. Sneeuw is net als storm, doe ons daar maar meer van! Overigens werd ook een dode vos gevonden, verkeersslachtoffer, in de middenberm van de Oude Haagse Weg.

Last, but not least

Ook in 2013 verliep de samenwerking met het (inmiddels ex-)stadsdeel Nieuw-West meestal uitstekend. Zeker de betrokkenheid van de mensen van 'groen', Sandro Hooft en Frank Hoonhout, was doorgaans groot. Ook van andere groenwerkers kregen we geregeld hulp. Blij waren we ook met de aanwezigheid, in raad en daad, van Carla Peperkamp, door het stadsdeel aangesteld als voorvrouw en zzp'er in natuurbeheer. Ook voor 2014 is ze weer aangetrokken, en wij beschouwen die investering van stadsdeelzijde als steun en blijk van waardering voor ons werk. De beheervrijwilligers werkten, in een breed scala van activiteiten, zowel binnenshuis als buiten de deur, samen in totaal een kleine 3200 uur. Wat minder dan in 2012, maar dat was dan ook een topjaar. Zo, en dan nu eerst een Bavaria (malt).

Rein Cremer, beheervrijwilliger

Jaarverslag Biobende

Met een geweldig voorjaar zijn we dit jaar weer begonnen met de Biobende. Met een grote groep van 20 kinderen, van wie de meesten elkaar al kennen van de Zevensprongschool, hebben we nu eigenlijk meer een soort van vriendenclubje. Een gemengde samenstelling met ongeveer evenveel jongens als meisjes maakt het extra leuk.

Dit jaar zijn we al twee keer op pad geweest. We hebben een vogelexcursie en waterdierenexcursie gehad. Het waterdieren vangen is altijd zo'n enorm succes en aangezien het nog een beetje vroeg in het jaar was heb ik met de kinderen afgesproken dat we die nog wel een keer gaan doen. Onderweg komen we natuurlijk van alles tegen en het verbaast me altijd hoeveel de kinderen zien en hoe vaak ze weer met een kikker of salamander aan komen zetten ... echte bioloogjes zijn het al.

De volgende keer gaan we een kruidenbrandnetelsoep maken, een van de dingen die ik het leukst vindt om de kinderen te leren is, dat je onwijs veel uit de natuur kunt eten. Gewapend met handschoenen en emmertjes gaan we op pad om jonge brandnetelscheutjes te zoeken en natuurlijk andere kruiden om de smaak te maken. Verder staat op het programma het insecten vangen met vlindernetten, ook een enorm leuke activiteit.

Op dit moment ben ik bezig met mijn eigen vlindernetten maken, eigenlijk heel simpel. Je koopt een aantal oude tennisrackets bij de kringloopwinkel en een stuk katoen en als je de spijlen uit het racket hebt

geknipt naai je het katoen eromheen en wel in de vorm van een net. Al met al gaan we denk ik weer een leuk jaar tegemoet en kunnen we weer elke maand een aantal kinderen blij maken.

Sonja Hoekmeijer en Judith Appel

Recept kruidenbrandnetelsoep

Benodigdheden: plastic handschoentjes, emmer, jonge brandnetelscheuten, blaadjes van de look zonder look, hondsdrif voor de garnering, 2 aardappels, bouillonblokjes, kookroom, staafmixer.

Knip met handschoenen aan de jonge brandnetelscheuten af en verzamel de andere kruiden.

Was de brandnetel in een vergiet met heet water, zodat de brandnetels niet meer prikken. Verwarm ondertussen al het water met daarin de 2 geschilde aardappels, doe de brandnetel er vast bij en 1 bouillonblokje per liter. Laat dit 10 min. koken en voeg de look zonder lookblaadjes erbij.

Nog even 2 min. doorkoken, dan voeg je de kookroom erbij en pureer de soep met de staafmixer. Serveer de soep met een paar hondsdrifbloempjes of nog wat croutons.

Eet smakelijk.

PR-verslag van mei 2013

Zoals gebruikelijk heb ik mij in deze periode bezig gehouden met de verzorging en opvang van de bezoekers in de Waterkant, tijdens excursies of als er wandelaars ons gebouw bezochten. Maar vooral heb ik de medewerkers van Stichting Veldstudie begeleid als zij de leerlingen les gaven. Zo zijn er meer dan 1000 kinderen voorzien van brandnetel- of muntthee en assisteerde ik de docenten bij het zoeken en vinden van allerlei diertjes.

De excursies zijn minder goed bezocht dan vorig jaar, we weten niet precies hoe dat komt. We weten wel dat we veel te weinig e-mailadressen hebben van onze leden zodat we niet iedereen onze nieuwsbrieven kunnen sturen en vorig jaar hebben we geen kalender kunnen maken waarop ons excursieprogramma stond. Voor onze excursieleiders is het niet leuk wanneer zij een excursie voorbereiden waarna er maar enkele bezoekers komen. Een enkele keer kwamen er maar twee bezoekers en zij kwamen helaas ook nog te laat.

Er zijn ongeveer 900 betalende leden en ik ben steeds actief bezig nieuwe leden te maken. Ik ben regelmatig te vinden in de Waterkant en hou dan toezicht of het gebouw er netjes bij staat. Als de schoonmaker van het voormalige stadsdeel de boel onvoldoende schoonmaakt zeg ik daar wat van.

In de afgelopen tijd ben ik op diverse vergaderingen van andere groepen geweest en heb ik een dag meegemaakt georganiseerd door de Groene As (provincie Noord Holland), dat was heel leerzaam. Als ik door de Oeverlanden fiets naar ons gebouw houd ik nauwlettend in de gaten of er geen onregelmatigheden plaatsvinden zoals vuilstort. Dan meld ik dat meteen aan de instanties of aan het bestuur.

Voor volgend jaar heb ik geen nieuwe plannen maar hoop ik wel dat de excursies beter bezocht gaan worden.

JanKees van Dijk m.m.v. Tello Neckheim

Dichtbij huis

Dichtbij huis is in. Op de televisie kunnen we tien avonden lang zien hoe Maarten 't Hart vlakbij huis zijn eigen groenten en fruit teelt. Ik heb hem nog niet zien vissen en slachten, maar eieren eet hij ook van eigen kippen. Nog dicht bij huis is er het zelf opwekken van elektriciteit met zonnepanelen, dat een grote vlucht neemt. Het inzicht groeit dat we af moeten van het uit verre landen en andere werelddelen aanslepen van groenten, fruit, dieren, grondstoffen en energie. Althans in de mate waarin dit nu gebeurt.

Waar we ook van af moeten is het moeten afleggen van grote afstanden met gemotoriseerde vervoersmiddelen om buiten te kunnen zijn en van de natuur te kunnen genieten. Natuur in de stad is eveneens in opmars. Een prachtig voorbeeld van natuur in de stad zijn de Oeverlanden ten Noorden van de Nieuwe Meer. Je kan er wandelen, fietsen, zitten, zwemmen en cruisen en als fietsende hetero heb ik in tientallen jaren dat cruisen nog nooit als hinderlijk ervaren. Je kan er van planten en vogels genieten maar

je aandacht ook op andere mensen en dingen richten. Ik kan niet nalaten er nog eens op te wijzen hoe bijzonder het is dat dit stuk stadsnatuur behouden is gebleven.

Wethouder Jan Schaefer wilde hier dure appartementen bouwen om geld terug te verdienen dat hij had uitgegeven om tuinders uit te kopen in het gebied waar zich nu de wijk Nieuw Sloten bevindt. Onder aanvoering van wijlen rechter en natuurbeschermers Clovis Knoop Coopmans besloot de gewestelijke vergadering van de PvdA met een meerderheid van één stem dit plan tegen te houden.

Het is geweldig dat vrijwilligers van onze vereniging zich jaar in jaar uit inzetten voor het behoud van de bijzondere kwaliteiten van dit gebied. Het zou mooi zijn als er ter gelegenheid van het dertigjarig jubileum van onze vereniging, dat in oktober wordt gevierd, een Clovis eik wordt geplant of iets dergelijks wordt gedaan te zijner nagedachtenis.

*Egbert Tellegen
inwoner van de dorpskern van Sloten*

Excursies deze zomer

Een keur aan flora en fauna dicht bij huis, voor de hele familie. Kijk op de website of bel JanKees van Dijk tussen 20.00 en 8.00 uur op 020.617.1915

Zondag 8 juni 14.00 uur: Torrentocht o.l.v. keverman Ruud Jansen. U ontdekt met hem tijdens zijn struintochten de wonderbare wereld van tientallen torren.

Zondag 22 juni 11.00 uur: Rond Sint-Jansdag bloeien de meeste planten, die u met Nico Jansen en Hans Bootsma kunt bewonderen.

Zondag 29 juni 11.00 uur: Met Floor van de Vliet op pad om libellen te spotten, vooral te vinden bij moerassig gebied tussen mei en september.

Zondag 6 juli 11.00 uur: Rovers! in de gedaanten van spinnen. Zij jagen op insecten en worden vandaag o.l.v. Ed Nieuwenhuys, bejaagd door u. Na een blik onder de microscoop laat u ze buiten weer los. Handig om zelf een glazen potje en loepje mee te nemen.

Zondag 24 augustus 11.00 uur: Kees Wabeke en JanKees van Dijk weten alles van waterdieren, deze keer vooral de kleintjes die u onder de microscoop kunt bestuderen en daarna weer terugzetten.

Vrijdag 29 augustus 20.00 uur: In het duister met Trees Kaizer, én een wit laken, zoeken en bekijken van nachtvinders.

Zondag 21 september 11.00 uur: Rondfietsen met Nico Jansen bij de Riekerpolder en Sloterweg, om de rijke cultuurhistorie ter plekke te bekijken én met oude foto's. Met fiets verzamelen op de hoek Surinamestraat en Sloterkade. Info: 020-6202897.

Zondag 5 oktober 11.00 uur: Judasoren, aardsterretjes, allerlei zwammen, vooral te vinden op dood hout, waar we genoeg van hebben in de Oeverlanden.

Zaterdagavond 25 oktober 20.30 uur: in de nacht van de nacht, als de zomertijd eindigt, met Nico Jansen genieten van het duister, als dat nog te vinden is.

Zaterdagmiddag 1 november 11.00 uur: Samen met de beheerders is er veel te zien, te horen, te proeven en te ruiken in de Oeverlanden. Maar wel met uw armen uit de mouwen, zodat u kunt kennismaken van het beheren van de natuur, wat veel arbeid vergt. Maar u krijgt er een heerlijke soep bij geserveerd.

Wel even aanmelden op tel. 06.3384.6602 of via de website. Laarzen zijn handig.

Bijzondere planten in het vroege voorjaar

Terugkijkend in 30 jaargangen van ons blad Oever, trof mij dit artikel van april 1986 van de oprichter van de vereniging, Henk Gerritsen, die inmiddels is overleden. Nog steeds kunnen we elk jaar genieten van de vele voorjaarsbloeiers, dat maakt dit stukje tijdloos en actueel.

D“De droge graslanden in de Oeverlanden zijn ieder voorjaar weer een lust voor het oog. Met name de circa 20 meter brede strook grasland met verspreide rozen- en elzenbosjes, die de puinweg door de Oeverlanden aan de Nieuwe Meer kant begeleidt, staat dan in volle bloei. Tussen maart en mei bloeien daar enkele tientallen soorten éénjarige dwergplantjes.

De bodem bestaat hier uit fijn zand, dat zeer goed waterdoorlatend is. Daardoor kan de plantengroei hier tijdens een warme periode in de zomer totaal verdrogen. In de droge zomers van 1982, '83 en '84 was dat duidelijk te zien; vanaf juni was alles verdord.

De dode plantenstengels kunnen dan het zand niet langer vasthouden, de wind krijgt er vat op en het zand gaat stuiven. Konijnen, wandelaars en (helaas nog) motercrossers helpen bij de erosie een handje mee: aan het eind van de zomer zijn overal kale plekken te zien. Op die kale bodem kunnen zich dan in de loop van de winter allerlei éénjarige plantjes vestigen, de zogenaamde winteranuellen.

Deze meest uiterst kleine plantjes bloeien in het vroege voorjaar en wanneer in juni het zand ze te heet aan de voeten wordt leggen ze het loodje. Intussen is er rijkelijk zaad gevormd, dat de komende winter zal kiemen. Deze winteranuellen komen in Nederland op allerlei droge plaatsen voor, zoals in de duinen, op krijthellingen in Zuid-Limburg en op spoorwegemplacements. Ook oude begraafplaatsen zijn bij deze planten populair. De meeste soorten groeien in de duinen, maar ook in de Oeverlanden is heel wat te vinden!

Tegen eind februari begint als eerste de Vroegeling (*Erophila verna*) te bloeien, een slechts enkele centimeters hoog plantje met 4-tallige witte bloempjes. De bloemblaadjes zijn diep ingesneden, zodat de bloempjes 8-tallig lijken. Vaak bloeit de Vroegeling zo massaal, dat de bodem met een wit waas overdekt lijkt. Wat later, in maart, komt de Kleine veldkers (*Cardamine hirsuta*) in bloei, een miniatuur pinksterbloem met witte bloempjes, en verschillende

ereprijs soorten, waaronder de Grote ereprijs (*Veronica persica*). In weerwil van zo'n naam is dat een klein plantje met naar verhouding grote, hemelsblauwe bloemen. De alom bekende Paarse dovenetel (*Lamium purpureum*) vormt dan opvallende paarse toeven tussen al het kleine grut.

In de loop van april wordt het druk: tal van soorten staan elkaar te verdringen en bloeien om het hardst. Verschillende Hoornbloemen (*Cerastium semidecandrum*, *C. fontanum* en *C. glomeratum*) komen

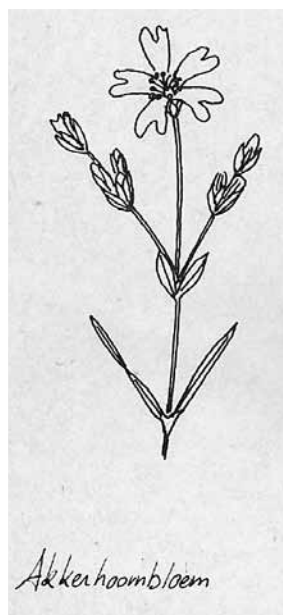
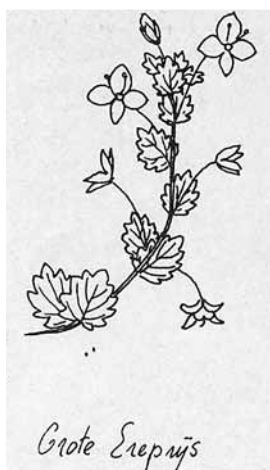
nu in bloei, evenals de enige vaste plant van het hele gezelschap, de grootbloemige Akkerhoornbloem (*Cerastium arvense*). Een aantal witbloeiende miezepieters bloeit nu, allemaal behorend tot de anjerfamilie en de familie van de kruisbloemigen: Vogelmuur (*Stellaria media*), Zandmuur (*Arenaria serpyllifolia*), Zandraket (*Arabidopsis thaliana*) en Klein tasjeskruid (*Teledalia nudicaulis*).

Nu is ook de tijd om te zoeken naar de zeldzame Lathyruswikke (*Vicia lathyroides*), een miniatuur wikke met spaarzame wit-rose bloemetjes, en het Kandelaartje (*Saxifraga tridactylites*), een miniatuur steenbreek met ingesneden, vlezige blaadjes en rood

aangelopen stengels. Beide soorten komen spaarzaam tussen de overige begroeiing voor. Grassoorten die kenmerkend zijn voor dit droge milieu zijn het Zanddoddegras (*Phleum arenarium*) met leuke, witte pluimpjes, en de Zilverhaver (*Aira coryophyllea*), die een rood waas vormt tussen het groen en zich zo verradert.

Het hoogtepunt van de bloei valt tegen eind april, begin mei. Alle eerder genoemde planten bloeien nog steeds, maar worden nu vergezeld door een paar meer opvallende soorten. De Zachte ooievaarsbek (*Geranium molle*), die de hele winter haar opvallende, heldergroene, bladrozetten heeft getoond, kleurt nu hele plekken rose. Tussen alles door hangt een lichtblauw waas van verschillende soorten Vergeet-mij-nietjes. Zeker groeien er het Ruwe- en het Middelst vergeet-mij-nietje (*Myosotis ramosissima* en *Marvensis*), maar misschien staan er nog wel meer soorten. In de loop van mei en juni zetten de planten vrucht en sterven af. Het bruin en het geel van de dode plantenstengels gaat nu overheersen, al blijft er de hele zomer nog een aantal droogteminnende planten in bloei”.

Henk Gerritsen, april 1986

Een ongemakkelijke waarheid: de Japanse duizendknoop

Het ecologisch beheer in de Oeverlanden bestaat niet alleen maar uit het creëren van bloeiende velden, of het in stand houden van corridors om zo ruimte en variatie te maken voor diersoorten. Of simpelweg op de winkel passen door gevaarlijke bomen op te ruimen en de paden te verbeteren. Er bestaat ook nog zoiets als de ongemakkelijke waarheid van de aanwezigheid van de Japanse duizendknoop. Een plaagplant die in de hele wereld een probleem vormt en aanzienlijke schade aanricht aan complete ecosystemen, waterlopen en zelfs asfalt en betonconstructies, waar ze met haar wortelstokken zwakke plekken opzoekt om er doorheen te groeien.

Bestrijding van alle duizendknoop is een vrijwel onbegonnen zaak. Na een maaibeurt staat de plant er binnen enkele weken weer in haar oude gedaante. De soort neemt struikachtige proporties aan die andere soorten verdringt, terwijl de wortelstokken voor steeds grotere bestanden zorgen. Voor het dierlijk leven is de soort nauwelijks interessant: volgens ecologen is de waarde van een duizendknoopvegetatie minder dan die van een maïsakker. De plant bloeit wel mooi; er komen wat bijen op af. Niet voor niets is ze ooit als tuinplant ingevoerd, zoals wel meer plaagplanten als de reuzenberenklauw, Canadese guldenroede en reuzenbalsemien.

De plant is op verschillende plekken over de volle lengte van het gebied aanwezig. Op de meeste plekken in het begraasde kerngebied is de schade mogelijk nog net te overzien, daarbuiten komen zowel in het Jaagpadbos als in het westelijk recreatiegebied moedeloosmakende bestanden voor, waaraan niet al te veel gebeurt. Het terugdringen is een kwestie van lange adem en systematisch werken. Tot nog toe is de bestrijding extensief; er worden enkele duizendknoopvegetaties een- of tweemaal gemaaid, en soms wat wortelstokken opgegraven. Door het laten liggen van het maaisel wordt het uitlopen waarschijnlijk wat vertraagd.

Een intensievere aanpak is voor de beheerploeg moeilijk haalbaar omdat anders de reguliere beheeractiviteiten te veel in het gedrang komen. Bovendien vraagt de laatste jaren ook een andere exotische plaagplant de aandacht: de reuzenbalsemien die zich door haar overvloedige zaadproductie sneller over grotere afstanden kan verspreiden, maar als eenjarige met meer kans op succes aan te pakken is. Omdat ik veel in de Oeverlanden aanwezig ben, besloot ik een deel van die tijd in extra bestrijding van dit vervelende probleem te steken.

Intensieve bestrijding

Hierbij maak ik onderscheid tussen extensieve en intensieve bestrijding. Om een duizendknoopvegetatie te

stabiliseren is driemaal maaien per jaar nodig. Intensieve bestrijding pas ik dan op een kleiner gedeelte toe: om het terug te dringen, moet het eigenlijk elke vier weken gemaaid worden. Als de productie na een aantal jaren begint te verminderen, moet de bestrijding juist geïntensiveerd worden om zo te proberen de genadeklap toe te dienen. Hierbij leg ik het accent op het trekken van stengels, liefst met zoveel mogelijk wortelstok eraan.

In het voorjaar, als de winterse houtwerkzaamheden achter de rug zijn en het maaien nog op gang moet komen, is er wat meer hulp van de vrijwilligers mogelijk. Dan duurt het nog een aantal jaren voordat de soort verdwijnt, maar uiteindelijk met steeds minder werk zodat een volgend gedeelte intensief kan worden aangepakt. Op een enkel stukje na lijkt de plant na een jaar of zes verdwenen, maar zelfs hier komt op één plekje nog steeds één- of tweemaal per jaar een stengel boven, kennelijk afkomstig van meters diep liggende wortelstokken.

Gelukkig brengt de plant nauwelijks kiemkrachtig zaad voort, al worden de laatste jaren wel kruisingen met verwante soorten waargenomen, bijvoorbeeld die met de bekende klimplant bruidsluier; eveneens een vertegenwoordiger uit het geslacht *fallopia*. Verspreiding vindt veelal plaats door achteloos verplaatste grond, maar ook verse stengeltjes kunnen opnieuw wortelen. Het is aannemelijk dat in ons land de verspreiding sterk in de hand is gewerkt door onzorgvuldig schoongemaakte maaimachines.

Maar er blijkt ook nog hulp te komen van andere beheerders, namelijk de Schotse hooglanders, die de plant in toenemende mate lijken te waarderen. Op een groot bestand in het koeiengebied, namelijk op een dijkje langs het Anton Schleperspad dat voorlopig te groot is voor maaibeheer, is de verandering zelfs zeer zichtbaar. Op dit dijkje zijn vooral de zijanten afgevreten en blijft op de bovenkant een soort kuif staan. Hun neiging hiervan te eten is mogelijk vergroot doordat er op andere plekken door de bestrijding juist minder te halen is.

Graslandontwikkeling

Omdat je toch veel moet maaien om de plant kwijt te raken, besloot ik daarom zo'n drie jaar geleden er twee stukjes in de buurt van het NME-centrum uit te pikken om daar gericht aan graslandontwikkeling te doen. Grasland ontstaat overal daar waar met enige regelmaat gemaaid wordt. En als zoiets toch ontstaat, waarom zou je dan niet meteen al gaan mikken op het creëren van bloemrijk grasland?

Zo krijg je niet het gevoel dat je tegen iets aan het strijden bent, maar eerder iets aan het opbouwen bent. Het is natuurlijk ook onbevredigend als de stukjes waar je de duizendknoop bestrijdt, ingenomen worden door bramen of brandnetels. Op sommige plekken best nuttig, maar daar hebben we al genoeg van. Voordeel is dat je op een lage grazige vegetatie onmiddellijk de nieuwe spruiten van de Japanse duizendknoop ziet zodat je deze meteen gemakkelijk kunt wegtrekken.

Controle zal in ieder geval nog minstens tien jaar nodig zijn nadat de plant verdwenen lijkt. Bovendien trekt zo'n grazige vegetatie de hooglanders aan, en die zullen ook hier af en toe zo'n spruit meepakken. Nadeel van de aanwezigheid van de runderen is dat je zo niet echt een soortenrijk hooiland kan ontwikkelen omdat ze diverse soorten wegvreten. Een hooiland

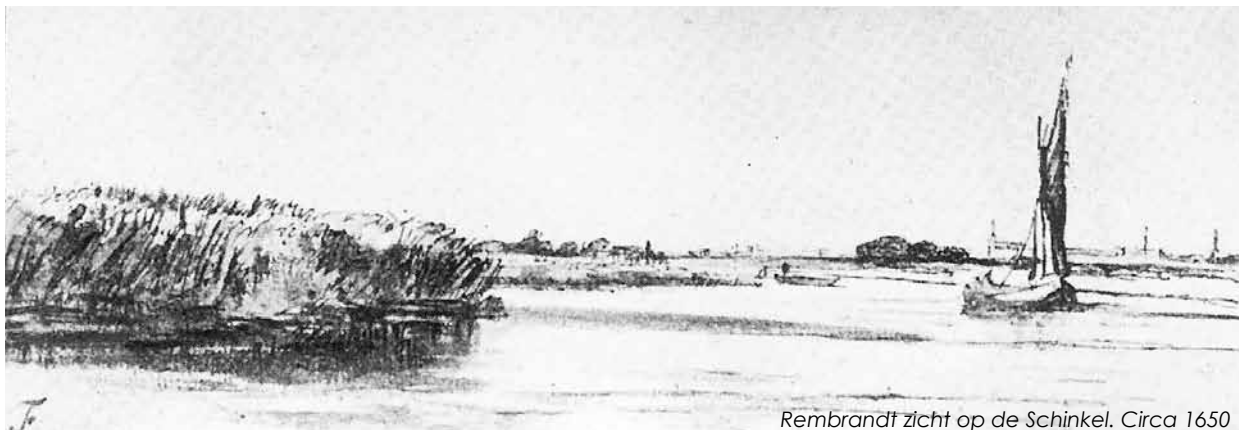
bevat meer soorten dan een weiland onder dezelfde omstandigheden. Nu gaat het hier ook weer niet om een afgeperkt weiland. De begrazing is hier minder intensief. Het eindresultaat zal hier waarschijnlijk ergens tussenin zitten.

Hiertoe maai ik, samen met de duizendknoop, de overige ruigteplanten af. Langzamerhand ontstaat er zo grasland. Na de koeien houden ook de konijnen de vegetatie aan de lage kant. Maaien is eigenlijk nog maar weinig nodig. Er groeide in het tweede jaar al flink wat kruipende boterbloem. Beheercoördinator Rein zei: 'Er is hier ruigte genoeg, maak het nog maar ietsje groter'. En zo is er in de bocht tegenover de depotingang vanaf de weg tot aan het water een mooi zacht aflopend graslandje ontstaan.

Ondertussen hebben zich hier de eerste pinksterbloemen al gevestigd en is brunel verschenen. Ook kamgras, een ouderwets weidegras waarvan ik een weinig zaad had rondgestrooid, en gevleugeld hertshooi komen er voor. Op het andere stukje verschijnen al spontaan fijnere grassen en kon ik vorig jaar al de eerste rietorchis begroeten! Dat geeft toch een ander gevoel dan alleen maar een eindeloos gevecht tegen die verschrikkelijke plant.

Hans Bootsma

Rembrandt zicht op de Schinkel. Circa 1650

Ontdekkersvreugde

Nu zoveel archieven hun bezit digitaal beschikbaar stellen, kan dat nog wel eens leuke ontdekkingen opleveren. Uit het boek: "Wandelingen met Rembrandt in en om Amsterdam" van Frits Lugt uit 1915 kende ik de tekening: Gezicht op de Nieuwe Meer? Deze afbeelding is al eens gebruikt in ons blad. Maar nu kan ik het vraagteken begrijpen en oplossen. Frits Lugt vermeldt dat hij door de toen heersende oorlogsomstandigheden niet in de gelegenheid was om de tekening nader te lokaliseren, want hij dacht dat het wellicht ook de Schinkel zou kunnen zijn. Wat indertijd mijn twijfel aan het Nieuwe Meer voedde, was het op de achtergrond zichtbare grote gebouw, achter het zeilschip. In de tijd dat de tekening tot stand is gekomen, rond 1650, was het Nieuwe Meer nog geheel omgeven door polderland. Ik dacht toen aan het fort aan het Nieuwe Meer en dat de standplaats van de tekenaar aan de zuidzijde van het meer was.

Geografisch wrong het een beetje, maar de penvoering van Rembrandt volgt de grote lijn en is misschien niet geografisch correct. Verrassend was een tekening in de beeldbank van het gemeentearchief te vinden die min of meer dezelfde compositie had, zo'n tweehonderd jaar later op een duidelijke locatie, namelijk de Schinkel bij het eerste bruggetje in het Jaagpad, kijkend naar het noorden, naar de stad in het verschiet. Door J.C.Greive jr. in 1859. Ook een zeilboot op de Schinkel met daarachter de contouren van een groot complex. Dat is het pesthuis aan de Overtoom, toen Heiligewegsvaart genoemd, het latere Wilhelmina Gasthuis.

In de tijd van Rembrandt was er nog geen Jaagpad, dat dateert uit de Franse tijd, rond 1809, als de overtoom tussen de Schinkel en de Kostverlorenvaart wordt vervangen door een schutsluis. Voorbij de singelgracht is er geen stedelijke bebouwing, behalve enkele gevaarlijke bedrijven als buskruitmolens en het pesthuis aan de Overtoom. Vanaf zijn standplaats ter hoogte van waar de Generaal Vetterstraat de Schinkel bijna raakt, was er een vlak land met vrij zicht op de stad Amsterdam. Op de kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland van 1647 is de situatie goed te begrijpen. De tekening van Rembrandt is hiermee precies gelokaliseerd. Gesteld kan worden dat de toenmalige situatie precies en nauwkeurig is getekend. Wat Goethe zo mooi gezegd heeft, iets ontdekken wat misschien al wel bekend is, maar niet bij jouw persoon, levert ontegenzeggelijk ontdekkersvreugde. Die wil ik graag delen.

Fragment van de kaart van Rijnland 1647

Nico Jansen, E-mail: jandon@planet.nl

J.C.Greive jr. 1859